

INTERVIEW KAMERLID JOOST SNELLER

Joost Sneller is sinds 2017 Kamerlid voor D66. Eerder was hij voor deze partij directeur van het wetenschappelijk bureau, de Mr. Hans van Mierlo Stichting, gemeenteraadslid in Den Haag en politiek secretaris van de Tweede Kamerfractie.

Als rapporteur voor de operatie 'Inzicht in Kwaliteit' zet Sneller zich samen met Bart Snels (GroenLinks) in voor een overheid die resultaatgerichter te werk gaat. De Kamerleden hebben in september 2019 een rapport geschreven waarin ze hebben onderzocht in hoeverre kabinet en parlement wetgeving toetst op doeltreffendheid (de mate waarin doelstellingen worden gerealiseerd) en doelmatigheid (de relatie tussen de effecten van het beleid en de kosten van het beleid). ➤

bron: D66

**“STEL DE MEERWAARDE
VAN BELEID CENTRAAL”**

Waarom zet je je al jaren in voor een effectievere overheid?

Allereerst ben ik het als Kamerlid aan de belastingbetaler verplicht dat hun geld goed wordt besteed. Ten tweede is het een onderwerp dat te weinig politici oppakken, mede omdat het geen onderwerp is waar je je makkelijk mee kan profileren. Mijn individuele opbrengst qua herverkiezing of exposure is heel klein. Daarom is het voor anderen niet zo snel de moeite waard om hier veel tijd in te stoppen. Bart Snels en ik vinden dit beiden persoonlijk heel belangrijk. Het is niet heel zichtbaar, maar het is wel een terrein waar ik een enorme impact kan maken. Ik kan hiermee de olietanker van het Rijk met bijna 300 miljard per jaar toch een kleine afwijking meegeven. Niet per se op een bepaald dossier, maar ik beïnvloed de manier van denken en doen. Voor mij gaat het erom dat ik het verschil kan maken. Resultaat telt. En ik heb het idee dat ik mijn bijdrage kan leveren door me in te zetten voor artikel 3.1 van de Comptabiliteitswet uit 2016 (zie kader pagina 25). Doordat D66 negentien zetels heeft, heb ik de relatief luxe positie om me hiervoor in te zetten. Een partij met een fractie van drie zetels kan zich dit nauwelijks permitteren. Ik kan me in een grote fractie wel inzetten voor de effectiviteit van het gehele parlement.

Gaan we niet steeds minder fact-based politiek bedrijven? In veel landen neemt het populisme enorm toe.

Grappig dat je dat zegt. Aan de ene kant klopt het, aan de andere kant niet. Stel dat het Marshallplan even goed was doorgerekend als het Klimaatakkoord. Ik weet niet of het Marshallplan er dan was gekomen. Aan de oppervlakte zie ik herriemakers die veel aandacht krijgen, maar tegelijkertijd zijn we heel fact-based bezig. Denk bijvoorbeeld aan de stikstof berekeningen van het RIVM. Dit roept een tegenreactie op. Maar het CPB, dat soms te heilig wordt verklaard, heeft veel invloed.

Je doet dit vanuit de politiek, maar je geeft aan dat dit niet loont qua media-aandacht of zetels. Als het vanuit de politiek niet heel lucratief is om je in te zetten voor een resultaatgerichte evidence-based manier van werken, van wie kan het dan nog meer komen?

Mijn boodschap is dat het iedere burger van Nederland aangaat, want er wordt beleid gemaakt voor ons allemaal en over ons alle-

“WE MOETEN EEN LERENDE OVERHEID CREËREN WAAR MISLUKKEN NIET PER SE FALLEN IS, MAAR EEN KANS OM JEZELF VERDER TE VERBETEREN.”

maal. Belangrijke partners hierin zijn de Algemene Rekenkamer en de verschillende planbureaus. Het is de afwezigheid van bredere steun en belangstelling die mij fascineert. Ik heb van twee organisaties een berichtje gekregen toen ik het rapport lanceerde. Het Instituut voor Public Sector Efficiency en de Bond voor Belastingbetalers. Een breder front uit de wetenschap zou hier partner bij kunnen zijn. Al zie je wel dat het groeit. Leden van de Vaste Kamercommissie Financiën hebben bijvoorbeeld aangegeven dat ze andere Kamercommissies waar ze lid van zijn willen vragen om hier ook aandacht aan te besteden. Je ziet dat het een beetje tractie begint te krijgen in de politiek, maar omdat het profijt zo diffuus neerslaat bij ‘de belastingbetaler’, denk ik dat vooral planbureaus en rekenkamers de meest natuurlijke medestanders zijn. Op specifiek beleid kan je wel medestanders vinden, omdat ze het voor een bepaald beleid kunnen gebruiken als stok om mee te slaan of als wortel om anderen te verleiden.

In het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten zijn er wetenschappelijke instituties die zich hiermee bezighouden. Zie je ruimte voor samenwerking met een academische instelling?

Ik zie ruimte en meerwaarde, maar ik zie weinig initiatieven in deze richting. Dus ik zou dat van harte willen aanmoedigen. Denk dan ook aan het bij elkaar brengen van dingen die al gebeuren, bijvoorbeeld het ontsluiten van de resultaten van de Doorbraakmethode (zie pagina 12) en kijken hoe dit kan worden opgeschaald en ergens anders kan worden ingezet. Rond Verantwoordingsdag organiseren we ‘evidence week’ met als thema Beweren en Bewijzen. We gaan een aantal verschillende wetsvoorstellen aan wetenschappers voorleggen, zodat zij de eisen uit artikel 3.1 van de Comptabiliteitswet voor deze voorstellen concreet kunnen maken. Ministers hebben er vaak baat bij om het vaag te houden. Omdat dit vaak beter kan, vragen we wetenschappers hoe ze dit SMART kunnen maken: specifiek, meetbaar, controleerbaar, reëel, en transparant.

Als politiek dit zo lastig vindt, kan je dan niet de ambtenaren vragen om het zo SMART mogelijk in te richten en uit te voeren?

Ja, maar uiteindelijk hebben politici het laatste woord wat er in de wetten staat en hoe het uitgevoerd dient te worden. Het gaat erom

dat in een memorie van toelichting concrete doelstellingen worden benoemd. Daarom hebben Bart Snels en ik ook vragen gesteld over het evaluatiebeleid van de overheid. Dat ging over de beïnvloeding van (evaluatie-)onderzoekers door ambtenaren. Ambtenaren voegen zich naar de politiek, dus ligt er bij ons een grote verantwoordelijkheid om het juiste signaal af te geven. Het gaat om ‘the tone at the top’.

We moeten een cultuuromslag realiseren. Je kan alleen een lerende omgeving creëren door te accepteren dat er fouten worden gemaakt en we daarvan kunnen leren. We moeten een lerende overheid creëren waar mislukken niet per se falen is, maar een kans om jezelf verder te verbeteren. En dat vraagt politici die prudent met evaluaties omgaan. Helaas zijn de effecten van een negatieve evaluatie veel groter dan een positieve evaluatie. Dat is een psychologisch effect. Negatieve ervaringen blijven je langer bij dan positieve. Het gaat erom hoe je het negatieve beziet. Als iets niet heeft gewerkt, kan je het zien als falen. Maar je kan ook zeggen dat je hebt geleerd wat niet heeft gewerkt, dus dan zie je het als vooruitgang. Popperiaans vooruitgangdenken, in plaats van concluderen dat we gefaald hebben en dan wijzen naar politiek verantwoordelijken. Evaluaties worden gebruikt om mensen af te rekenen, nog vaak voordat het daadwerkelijke rapport is gelezen. Durf maar eens te zeggen: “Sorry, journalist, ik moet eerst het rapport lezen.” Dan gaat de journalist naar een ander Kamerlid die wel conclusies wil trekken zonder het rapport gelezen te hebben.

Waar staan we over vijf jaar?

We hadden een kleurenschema over de vijf onderzochte casussen in ons rapport. We beschreven onder andere of doelstellingen vindbaar zijn en hoe SMART ze omschreven zijn. Nu is er opvallend veel rood. Mijn wens zou zijn dat we over vijf jaar alleen maar groene vinkjes zien. Dus ik hoop dat over vijf jaar in de voorstellen van het kabinet opgenomen zijn hoe SMART de doelstelling met betrekking tot doelmatigheid en doeltreffend zijn. Dit zal ons beter maken als wetgevers en beleidsmakers, omdat de maatschappelijke meerwaarde van beleid dan centraal staat. Daar is het mij uiteindelijk om te doen. ■

ARTIKEL 3.1 VAN DE COMPTABILITEITSWET UIT 2016:

“Voorstellen, voornemens en toezeggingen bevatten een toelichting waarin wordt ingegaan op: a. de doelstellingen, de doeltreffendheid en de doelmatigheid die worden nagestreefd; b. de beleidsinstrumenten die worden ingezet; c. de financiële gevolgen voor het Rijk en, waar mogelijk, de financiële gevolgen voor maatschappelijke sectoren.”